

М.К. Сухонос, Д.Т. Момот

*Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна***АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ГЛОБАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РИНКУ АРТ-ІНДУСТРІЇ**

Стаття присвячена дослідженню динаміки глобальних тенденцій на ринку арт-індустрії. Проаналізовано еволюцію глобального ринку арт-індустрії протягом останніх 20 років. За результатами дослідження виокремлено драйвери зростання арт-ринку, систематизовано тенденції глобального ринку арт-індустрії, проаналізовано географію глобального арт-ринку, досліджено динаміку ринку публічних аукціонних торгів, здійснено аналіз розподілу проданих лотів у західних країнах за ціновим діапазоном станом на кінець 2017 р., Top-10 рекордних продажів на аукціонах усіх часів, Top-200 найвпливовіших колекціонерів за континентами.

Ключові слова: ринок арт-індустрії, світовий ринок публічних аукціонних торгів, драйвери зростання глобального арт-ринку, тенденції глобального ринку арт-індустрії, альтернативне арт-інвестування.

Постановка проблеми

Швидкий економічний розвиток в умовах глобалізації призводить до розширення інвестиційної культури. На ринку арт-індустрії щороку зростає попит на роботи найвищого художнього й історичного значення та якості. В даний час ринок сучасного мистецтва є привабливим для інвестування капіталу – для робіт вартістю вище 20 тис. дол. США середня величина приросту вартості вкладеного капіталу становить близько 9% річних. Арт-інвестування є вигідним вкладенням коштів в середньостроковій і довгостроковій перспективі, що значно розширює клієнтську базу для здійснення обґрунтування інвестиційних рішень та обумовлює доцільність дослідження динаміки глобальних тенденцій на ринку арт-індустрії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблеми арт-інвестування стали предметом системних та ґрунтовних досліджень багатьох зарубіжних учених-економістів, зокрема В. Баумол (W. Baumol, 1986), Б. Фрей та В. Поммерехне (B. Frey та W. Pommerehne, 1989), Мей та М. Мозес (J. Mei та M. Moses, 2002, 2005), Фрей та Цюні (Frey і Cueni, 2013) та інші.

Так, В. Баумол стверджує, що ціни на твори мистецтва є стохастичними, принаймні частково, є результатом випадкового процесу: високі прибутки та високі втрати можливо отримати при інвестуванні в мистецтво на короткий термін, у той же час прибуток може бути близьким до нуля в довгостроковій перспективі [1]. У дослідженнях Б. Фрей та В. Поммер доводять, що картини французьких імпресіоністів та старих майстрів протягом періоду, що досліджується з 1653 по 1987

рр. характеризуються найвищою віддачею інвестицій [2]. Фрей та Цюні акцентують увагу на тому, що інвестиції в твори мистецтва генерують як фінансовий, так і емоційний (“spiritual” return) ефект від володіння предметами мистецтва інвестиційної якості [3]. Мей та М. Мозес доводять, що інвестування в предмети мистецтва є набагато вигіднішим в порівнянні з облігаціями з фіксованою процентною ставкою, однак предмети мистецтва поступаються в прибутковості акціям; предмети мистецтва мають більш низьку волатильність і слабку кореляцію з іншими активами; прибутковість найбільш дорогих предметів мистецтва залишається нижче середнього значення по ринку (це твердження увійшло в протиріччя з постулатом, що необхідно інвестувати в найдорожчі твори, які дозволяє бюджетне обмеження інвестора), і в довгостроковому періоді найбільш дорогі предмети мистецтва приносять менший прибуток, ніж інвестиції в середній і нижній цінові сегменти арт-ринку; на ринку предметів мистецтва порушено закон єдиної ціни. Мей та Moses дослідили вплив оціночної вартості (estimate) на ціну придбання (purchase price) для аукціонних торгів [4]. Вони доводять, що естимейт впливає на ціну придбання, такий вплив є позитивним, тому, що естимейти часто є завищеними (враховуючи, що аукціонні будинки є зацікавленими у отриманні високих комісійних) – все це призводить до зниження прибутковості предметів мистецтва верхнього цінового сегмента в довгостроковій перспективі. Вчені доводять, що тенденції моди мають суттєвий вплив на доходність інвестицій у мистецтво, проте за даними статистики ці інвестиції окупаються у дев'яти випадках з десяти.

Таким чином, постійно зростаюча кількість

учасників арт-ринку протягом останнього десятиліття обумовлює доцільність дослідження динаміки глобальних тенденцій на ринку арт-індустрії для забезпечення обґрунтованості та прозорості прийняття рішень в процесі здійснення арт-інвестування.

Метою статті є аналіз динаміки глобальних тенденцій на ринку арт-індустрії протягом останніх 20 років з виокремленням драйверів зростання арт-

ринку, що може бути враховано при прийнятті інвестиційних рішень на ринку арт-індустрії.

Виклад основного матеріалу дослідження

Поширення музеїв по всьому світу, збільшення числа колекціонерів, глобалізація попиту і дематеріалізація аукціонів істотно вплинули на привабливість мистецтва, розширення клієнтської бази арт-ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Драйвери зростання глобального арт-ринку

Драйвер	Тенденції
Глобальне багатство	<ul style="list-style-type: none"> – Глобальне багатство зросло до найвищого рівня в 2016 р. (256 трлн. дол. США), що на 30% більше у порівнянні з 2010 р. – За прогнозами глобальне багатство зросте на 30% до 2021 р. до 334 трлн. дол. США – За лідируючих позицій Китаю та Азії у світі створюється один мільярдер кожні 3 дні
Стабільний базовий попит на розкіш	– заможні люди (HNWI: їх статок більше 1 млн. дол. США), а особливо ultra заможні люди (UHNWI: їх статок більше 50 млн. дол. США) демонструють готовність інвестувати навіть під час економічної кризи, стимулюючи нециклічний попит на розкіш
Зростання покупців глобального масштабу	<ul style="list-style-type: none"> – з'являється все більше покупців глобального масштабу на аукціонах, що збільшує ліквідність арт-ринку – 15% + заможних людей в ОАЕ, Китаї, Бразилії та Саудівській Аравії зберігають своє багатство в коштовних активах, таких як ювелірні вироби та образотворче мистецтво
Поліпшення інвестиційної динаміки	<ul style="list-style-type: none"> – більш широке визнання арт-інвестування як інвестиційної категорії – підвищення прозорості цін для покупців – глибше ліквідність інвестування в мистецтво (кредити, фонди, вторинний ринок) – привабливі прибутки від інвестицій

Джерело: Credit Suisse Research Institute Global Wealth Report 2016 & 2010, Barclays research, Cap Gemini World Wealth Report, TEFAF, Knight Frank Wealth Report, Savills world research, Wealth-X and UBS World Ultra Wealth Report, UBS/PWC Billionaires Report, 2016

Протягом останніх 20 років відбулися суттєві трансформації на ринку арт-індустрії, що пов'язано із виникненням і зміцненням китайського арт-ринку, значним прискоренням швидкості і обсягу

інформаційного потоку, створенням глобальної мережі аукціонних будинків, що суттєво збільшило інтенсивність транзакцій на ринку арт-індустрії (табл. 2.).

Таблиця 2

Еволюція глобального ринку арт-індустрії протягом 20 років у період з 1998 по 2017 рр.

Показники	1998 р.	2017 р.	Темп приросту
Глобальний обсяг продажу на аукціонах	\$2,7 млрд.	\$14,9 млрд.	+452%
Рекордна ціна	\$71,5 млн.	\$450,3 млн.	+530%
Художники	5405	13292	+146%
Кількість проданих лотів	220159	502891	+128%
Кількість запропонованих лотів	291205	936027	+221%
Відсоток публічно непроданих творів	23%	46%	+98%
Аукціонні будинки	690	870	+26%
Аукціонні торги	4214	6770	+61%
Міста	510	503	-1%
Країни	34	59	+74%
Середня комісія покупця	14.5%	21%	+45%
Індекс цін	100	152	+52%

Джерело. Складено авторами за даними Artprice.com © AMMA

Отримані дані дозволяють виявити такі основні тенденції розвитку глобального арт-ринку:

– Створення глобальної мережі арт-ринку: у період з 1998 по 2017 рр. зросла кількість країн, що беруть участь у арт-ринку, з 34 до 59, переважно завдяки міжнародному розвитку великих аукціонних будинків. Christie's, Sotheby's, Phillips та Bonhams відкрили відділення в Гонконгу; всі, крім Phillips, відкриті в Парижі; Christie's та Sotheby's створені в Дубаї, а Christie's почала працювати в Шанхаї. Французька компанія Artcurial відкрила відділення в Пекіні та Відні.

– Збільшення кількості робіт в обігу: протягом 20 років кількість лотів, що пропонуються до продажу, зросла на 221%, а продані лоти зросли на 128%. Одночасно кількість художників, які є на аукціонному ринку, зросла більш ніж удвічі, частково завдяки швидкому зростанню сегмента сучасного мистецтва. Ринок мистецтва став ефективним і зараз сильно нагадує класичний фондовий ринок з дуже високим рівнем зрілості і без HFT (High Frequency Trading).

– Підвищення комісії для покупця: для покриття зростаючих структурних та маркетингових витрат, аукціонні будинки неодноразово збільшували комісію для покупця. За 20 років ці тарифи зросли в середньому на 45%. Для порівняння, у 1998 році основні аукціонні будинки застосовували ставку від 10% до 15%. В даний час ця ставка починається з 30%, зменшуючись до 12% для найдорожчих транзакцій.

– Дематеріалізація арт-ринку: у 2017 році Sotheby's вирішив знизити комісію покупців на онлайн-аукціонах, щоб збільшити їх зростання. З розвитком дистанційного доступу до аукціонів (по телефону та онлайн) протягом останніх 20 років спостерігається поява нового способу споживання мистецтва. Сьогодні аукціони більше не мають кордонів. У Франції декілька аукціонних операторів мають клієнтські бази, які мають понад 70% іноземних. 91% клієнтів Artprice використовують мобільний Інтернет.

– Висока реактивність на культурні події: Аукціонні будинки розробили нову стратегію, яка передбачає програми тематичних продажів, що співпадають з основними культурними подіями, тим самим використовуючи наплив арт-ентузіастів.

– Підвищення якості арт-ринку: Краще поінформовані, покупці стали більш вимогливими. Значно збільшилась питома вага нерозпроданих лотів, вдвічі більше, ніж це було 20 років тому.

– Збільшення масштабів вартості: У період з 1998 по 2017 рр. загальний обсяг світового товарообігу в галузі мистецтва збільшився з 2,7 млрд. дол. США до 14,9 млрд. дол. США. Це виняткове зростання в основному було обумовлено обсягами операцій (на 456%); проте масштаб вартості також суттєво змінився, коли рекордна ціна художніх творів на вторинному ринку зросла з 71 мільйону доларів США у 1998 році до 450,3 мільйонів доларів США у 2017 році.

За результатами проведеного аналізу можна стверджувати, що враховуючи стан світової економіки та світових фінансів, аукціонний ринок образотворчого мистецтва продемонстрував рівень зрілості, який ідеально відповідає іншим класам альтернативних інвестиційних активів. Його загальна вартість в 2017 році склала 14,9 млрд. доларів США (проти 12,45 млрд. доларів США у 2016 році). За 20 років загальний обсяг аукціонів на арт-ринку зріс на 456% і сьогодні включає товарообіг з 59 країн порівняно з 34 країнами 20 років тому). У другій половині 2017 р. Китайський арт-ринок зріс на + 20%, США зріс на 53%, у Великобританії - на 26%, у Франції - на + 48%, а в Німеччині - на 18%. Таким чином, глобальний арт-ринок продовжує трансформуватися, але більше в плані якості, ніж кількості: він здобув зрілість, швидкість і плинність, у тому числі й завдяки забезпеченню кращого обміну інформацією між Азією та Заходом.

Світовий арт-ринок у 2017 році після дворічного зниження зріс на 12% до 63,7 мільярдів доларів (рис. 1).

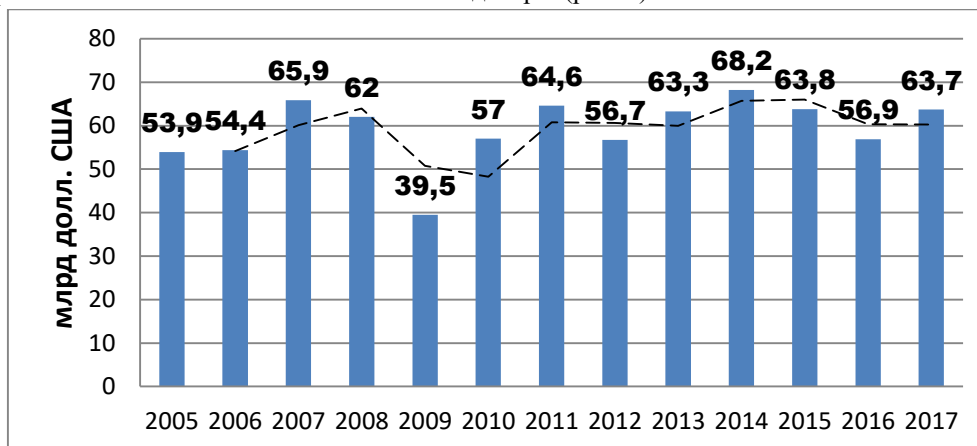

Рис. 1. Динаміка світового арт-ринку 2005-2017 рр. (Складено автором, Джерело: UBS AG/Art Basel)

Згідно з доповіддю TEFAF Art Market Report 2016, 2015 р. став першим роком падіння світового арт-ринку після 2011 року. Загальні продажі у 2015 році склали 63,8 мільярди доларів, що на 7% менше у порівнянні з попереднім роком. У 2016 р. тенденція до зниження арт-ринку продовжилась до 56,9 мільярдів доларів. Незважаючи на зріст ринку до 63,7 мільярдів доларів у 2017 році, загальний обсяг ринку не досягав піку 2014 року.

2013-2014 фінансовий рік став найбільш успішним для ринку сучасного мистецтва за весь час його існування: за чотири роки його оборот подвоївся в порівнянні з посткризовим 2009-2010-му, коли падіння цін склало 48%. Зростання тривало і в верхньому сегменті: за рік було продано 13 лотів дорожче 10 млн. євро і встановлений новий світовий рекорд ціни на твір нині живого художника - Balloon Dog Джеффа Кунса проданий за 38,8 млн. євро.

Продажі зросли на всіх регіональних ринках, але це зростання всюди відбувалося в сегменті найдорожчих робіт. В цілому, не дивлячись на зростання активності, за останні 10 років обсяг арт-ринку стагнує на позначці в 60 млрд. дол. США, за винятком 2009 року, коли було відзначено різке падіння до 39,5 млрд. дол. США.

За даними Art Basel & UBS Report в 2017 році найбільшими арт-ринками залишаються ринки США (найбільший ринок з 42% продажів за вартістю), Китаю (21%) та Великої Британії (20%), що становить 83% загального обсягу продажів за вартістю на світовому арт-ринку.

Протягом останніх десяти років США, як правило, залишаються на позиції лідера. До 2015 р. доля американського арт-ринку досягла найвищого рівня, починаючи з 2006 р. (43%). У 2016 році, незважаючи на суттєве зниження ринку, США знову посідає перше місце за світовими продажами творів мистецтва з часткою ринку 40%, що на 3% менше, ніж у попередньому році. Китай залишається другим за величиною світовим ринком з 21%, Великобританія займає третю позицію з 20%.

Домінування Китаю на світовому арт-ринку почалася ще в 2005 році з відкриттям Beijing Poly

International Auction Co. Але саме криза 2008-2009 рр. повністю змінив розклад сил. Якщо в «докризовому» 2007-му питома вага Китаю в світовому обсязі торгів творами мистецтва не перевищувала й 8%, то, починаючи з 2010 року, обсяг китайського аукціонного ринку дозволив йому вийти на перше місце в світі. При чому, понад 70% від кількості реалізованих лотів на китайських аукціонах - це лоти з вартісною оцінкою нижче 5000 дол. США.

Економічні досягнення китайського арт-ринку не тільки конкурують з американським арт-ринком, вони зараз сильніше. У 2009 році Китай став провідною країною світу на вторинному ринку збуту образотворчого мистецтва, повністю порушуючи глобальний порядок, який правив протягом століть. З тих пір глобальний арт-ринок продовжує трансформуватися, але більше в плані якості, ніж кількості: він здобув зрілість, швидкість і плінність, завдяки кращому обміну інформацією між Азією та Заходом.

Частка аукціонних продажів в 2017 році склала 47% світового арт-ринку, причому результати цих торгів публічні і піддаються перевірці. У 2017 році обсяг продажу на публічних аукціонах склав 28,5 млрд. доларів США, що на 27% більше, ніж у 2016 р., але не досяг обсягу 32,9 млн. доларів США у 2007 р.

У цьому сегменті зростання припало лише на роботи, що продавалися за ціною вище \$ 1 млн. США, що склало 64% обсягу аукціонних торгів, але лише 1% всіх транзакцій (і тільки 1% з представлених на торгах 52105 художників) (рис. 2).

Рекордний продаж «Спасителя світу» Леонардо да Вінчі у 2017 р. за 450 млн. дол. США на Christie's склали 9% ринку США в 2017 році (і 3% світового обороту). Незважаючи на те, що ця звістка, очевидно, призвела до збільшення обороту США (як і 110 мільйонів доларів, сплачених у травні 2017 року для картини Жан-Мішеля Басквіата), розвиток американського ринку в основному базується на збільшенні кількості операцій. У 2017 році кількість проданих в США творів мистецтва зросла + 13% до 82000, що вдвічі перевищило 10 років тому.

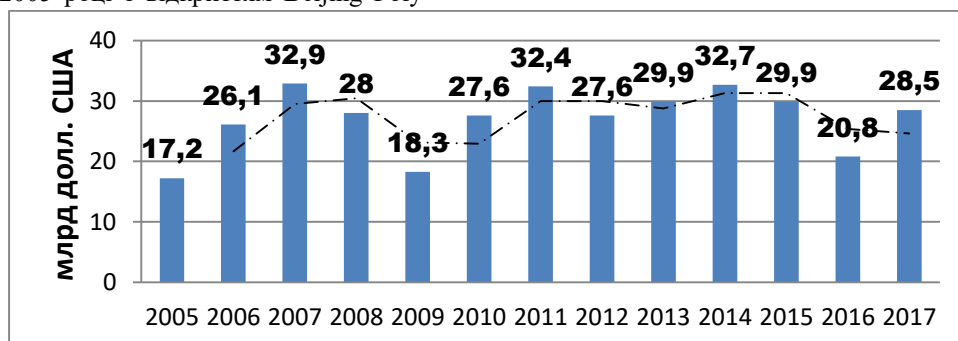

Рис.2 Динаміка світового ринку публічних аукціонних торгів 2005-2017 рр. (Складено автором за джерелами UBS AG/Art Basel та <https://news.artnet.com/market/tefaf-2016-art>)

Арт-ринок Франції у 2017 р. (783,7 мільйони доларів США) зріс на 35% в порівнянні з попереднім роком, що обумовлено не збільшенням обсягів (угоди залишалися практично стабільними на рівні 69300), а більш високою якістю. Фактично, головні аукціонні будинки Парижу змогли продати більше музейних лотів, ніж будь-коли раніше: поріг на мільйон доларів було перевищено 79 разів, з трьома результатами, що перевищують 10 млн. доларів США, а пік 29,5 млн. доларів США -

кращий результат аукціону Fine Art у Франції з 2010 року [5].

Арт-ринок Великобританії у 2017 р., незважаючи на невдалі спроби аукціонного будинку Christie's реалізувати Study of Red Pope 1962, 2nd Version 1971 (1962) Френсіса Бекона (картина оцінюється від 80 до 105 мільйонів доларів США, що могло б встановити нову цінову політику в Європі), демонструє збільшення на 18% до 2,5 млрд. дол. США з 55000 лотів (на 10% більше).

Таблиця 3

Топ-20 країн за річним обсягом продажу за результатами 2017 р.

№	Країна	Річний обсяг продажу	Кількість лотів	Рекордна ціна
1	Китай	\$5 103 331 224	89 412	\$140 954 580
2	США	\$4 969 782 753	81 938	\$450 312 500
3	Великобританія	\$2 459 918 443	54 941	\$59 004 638
4	Франція	\$783 673 615	69 322	\$29 497 454
5	Німеччина	\$255 946 783	41 880	\$3 664 674
6	Італія	\$172 566 663	24 614	\$1 715 067
7	Швейцарія	\$117 086 440	11 084	\$8 506 872
8	Австрія	\$105 473 624	6 582	\$2 752 678
9	Австралія	\$105 313 576	11 682	\$2 441 107
10	Японія	\$93 539 616	13 118	\$967 376
11	Південна Корея	\$80 767 140	1 199	\$6 156 120
12	Чеська Республіка	\$56 220 381	6 523	\$2 208 192
13	Індія	\$55 821 586	1 261	\$3 082 458
14	Канада	\$54 172 789	11 243	\$5 506 163
15	Швеція	\$51 043 272	4 927	\$2 124 980
16	Польща	\$50 150 898	6 576	\$1 218 027
17	Бельгія	\$45 234 907	14 905	\$845 972
18	Нідерланди	\$36 834 403	5 797	\$632 869
19	Південна Африка	\$32 852 697	5 273	\$1 612 507
20	Філіппіни	\$28 880 690	1 223	\$1 321 242

Джерело. Artprice.com © АММА

З загальної кількості 413 000 лотів, проданих у Європі та США в 2017 році, лише тисяча робіт (точно 1 093) перетнула межу мільйона доларів США.

Розподіл проданих лотів у західних країнах за ціновим діапазоном станом на кінець 2017 р. представлені на рис. 3.

Отримані дані свідчать, що вартість половини проданих робіт була менше 1 млн. дол. США.

Топ-10 рекордних продажів на аукціонах усіх часів подано у табл. 4.

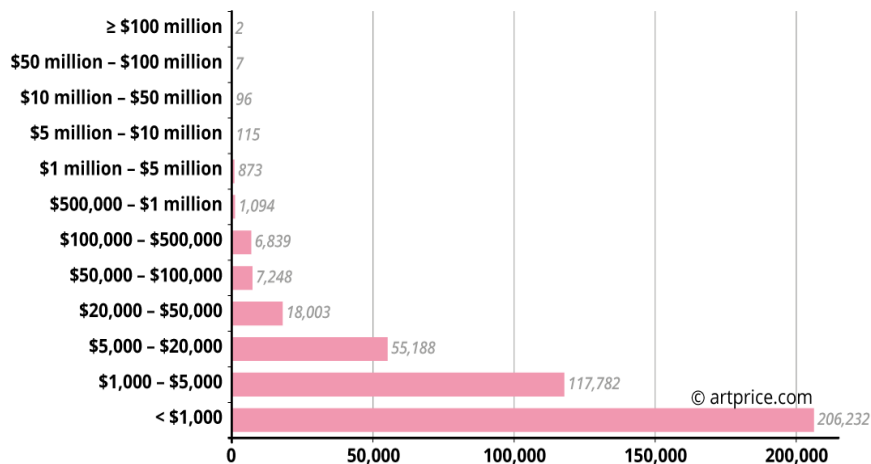

Рис. 3 Розподіл проданих лотів у західних країнах за ціновим діапазоном станом на кінець 2017 р.

Топ-10 рекордних продажів на аукціонах усіх часів

№ з/п	Художник	Назва роботи	Ціна	Дата	Аукціонний дім
1	LEONARDO DA VINCI (1452-1519)	Salvator Mundi (с.1500) «Спаситель світу»	\$450 312 500	15 Nov. 2017	Christie's New York
2	Pablo PICASSO (1881-1973)	Les femmes d'Alger (Version 'O') "Алжирські жінки" (1955)	\$179 365 000	11 May. 2015	Christie's New York
3	Amedeo MODIGLIANI (1884-1920)	Nu couché (1917-1918)	\$170 405 000	9 Nov. 2015	Christie's New York
4	Francis BACON (1909-1992)	Three Studies of Lucian Freud Триптих "Три начерки до портрета Люсьєна Фрейда" (1969)	\$142 405 000	12 Nov. 2013	Christie's New York
5	Alberto GIACOMETTI (1901-1966)	L'homme au doigt Композиція «Людина, що вказує» (1947)	\$141 285 000	11 May. 2015	Christie's New York
6	QI Baishi (1864-1957)	Screens of landscapes "Дванадцять ландшафтних екранів" (1925)	\$140 954 580	17 Dec. 2017	Poly International Beijing
7	Edvard MUNCH (1863-1944)	The scream "Крик" (1895)	\$119 922 500	2 May. 2012	Sotheby's New York
8	Jean-Michel BASQUIAT (1960-1988)	Untitled (1982)	\$110 487 500	18 May. 2017	Sotheby's New York
9	Pablo PICASSO (1881-1973)	Nude, Green Leaves and Bust Ню. Зелені листи і бюст (1932)	\$106 482 500	4 May. 2010	Christie's New York
10	Andy WARHOL (1928-1987)	Silver Car Crash (Double Disaster) "Аварія срібної машини (Подвійна катастрофа)" (1963)	\$105 445 000	13 Nov. 2013	Sotheby's New York

Джерело: Artprice.com © АММА

Рекордний продаж «Спасителя світу» Леонардо да Вінчі у 2017 р. названо в доповіді Art Basel и UBS «екстремальним», що «спотворює дані», тому він не враховувався при розрахунку деяких тенденцій. Наприклад, ринок робіт старих майстрів з урахуванням продажу картини Леонардо виріс на 64%, а без урахування - впав на 11%. Проте навіть без урахування продажу цієї картини ринок найдорожчих робіт (дорожче 10 млн. дол. США) виріс більш ніж на 100%.

Найдорожчою скульптурою в світі стала композиція «Людина, що вказує». На торгах Крістіз у Нью-Йорку витвір мистецтва 2015 р. продали за 141 млн 285 тис. дол. США. Бронзову фігуру заввишки 180 см швейцарський майстер Альберто Джакометті створив 1947 р. Перед початком аукціону фахівці очікували, що лот буде продано за \$130 млн. Іншим рекордом торгів став живописний

твір. Картина Пабло Пікассо «Алжирські жінки» пішла з молотка за 179 млн 300 тис. дол. США.

Продажі приватних арт-дилерів у 2017 р. зросли на 4% в порівнянні з попереднім роком, і на їх частку припало 53% арт-ринку. При цьому найзначніше зростання (на 10%) спостерігався у галеристів з річним оборотом понад 50 млн. дол. США, у той час як у галеристів з оборотом менше 500 тис. дол. США виручка скоротилася на 4%.

Згідно з опитуванням 905 арт-дилерів, стан в середньому сегменті ринку буде погіршуватися. В якості заходів, які могли б виправити ситуацію, пропонується встановлення більш прозорої цінової політики і більш чітких контрактів між художниками і їх галереями. Клер Макендрю у доповіді Art Basel и UBS також підтримує «вертикальну інтеграцію» великих і дрібніших галерей, наприклад, за допомогою обміну івентами.

Онлайн-продажі в 2017 році зросли в цілому на 10%, хоча для підсектора арт-дилерів вони впали на 2%, при цьому більшість транзакцій (65%) припало на роботи вартістю до 5 тис. дол. США.

Щорічно складається рейтинг найвпливовіших колекціонерів ТОП-200 від ARTnews, до якого входять відомі представники світу моди, розваг, фінансів, технологій, ЗМІ та нерухомості. Рейтинг 2017 Top 200 Collectors складений кореспондентами журналу в 33 країнах світу, які опитують колекціонерів, дилерів,

аукціоністів, директорів музеїв, кураторів і консультантів (рис. 4) [6]. За даними опитування "ArtTactic" з червня 2017 року політична та економічна невизначеність сприймається як найбільший ризик для розвитку світового арт-ринку протягом найближчих 12 місяців. Спостерігається збільшення спекулятивного ризику на арт-ринку: барометр спекуляції ArtTactic в даний час становить 7,3, що на 17,7% збільшився з січня 2017 року [7].

Рис. 4. 2017 Top 200 Collectors - найвпливовіші колекціонери за континентами

Таблиця 5

ТОП п'ятірка світових цінителів прекрасного

з/п	Прізвище, Місцезнаходження Тор 200	Статок, млрд дол. США, джерело добробуту	Сфера колекціонування
1	Роман Абрамович Лондон, Москва, Нью-Йорк Тор 200: 2017	\$11.1 Сталь; гірничодобувна промисловість; інвестиції; технології; професійний футбол (футбольний клуб «Челсі»)	Імпресіонізм; модерн, післявоєнне мистецтво, contemporary art
2	Haryanto Adikoesoemo Джакарта, Індонезія Тор 200: 2016, 2017	Енергетика, логістика, нерухомість	Індонезійське, азійське, західне мистецтво, модерн, contemporary art
3	Mohammed Afkhami Дубай, Гштаад, Швейцарія, Лондон, Нью-Йорк Тор 200: 2017	Власний капітал, нерухомість, товари	Modern and contemporary art, іранське та міжнародне мистецтво
4	Paul Allen , Сіетл Тор 200: 1997, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017	Інвестиції; філантропія	Імпресіонізм, Старі Майстри, модерн, contemporary art
5	Laura Arrillaga-Andreessen and Marc Andreessen Пало-Альто, Каліфорнія Тор 200: 2017	Філантропія, підприємство	Післявоєнне мистецтво, contemporary art
	Віктор Пінчук , Київ Тор 200: 2014	Консалтинг (EastOne Group)	Contemporary art

Джерело [6]

Висновки

Таким чином, підсумовуючи, варто зазначити що арт-ринок слід розглядати як ринок альтернативного інвестування зі сформованою інфраструктурою, що динамічно розвивається та характеризується високою доходністю, низькою ліквідністю та довгостроковістю отримання прибутку (розраховувати на певні дивіденди можна у перспективі 8—10 років).

За результатами проведеного дослідження встановлено, що у період з 1998 по 2017 рр. спостерігається активний розвиток глобальної мережі арт-ринку: розширюється географія, збільшується кількість робіт в обігу, кількість художників, колекціонерів. Відбувається поширення музеїв по всьому світу, глобалізація попиту і дематеріалізація аукціонів, що істотно вплинули на привабливість мистецтва, розширення клієнтської бази арт-ринку та перетворили його ефективний, з дуже високим рівнем зрілості і без НФТ, ринок.

Протягом останніх 20 років відбулося суттєве зміцнення китайського арт-ринку, що спричинило значне збільшення швидкості і обсягу інформаційного потоку, створило глобальну мережу аукціонних будинків та суттєво збільшило інтенсивність транзакцій на ринку арт-індустрії. З 2009-го року Китай став провідною країною світу на вторинному ринку збуту образотворчого мистецтва, повністю порушуючи глобальний порядок, який правив протягом століть.

Не дивлячись на це за даними Art Basel & UBS Report в 2017 році найбільшими арт-ринками залишаються ринки США (найбільший ринок з 42% продажів за вартістю), Китаю (21%) та Великої Британії (20%), що становить 83% загального обсягу продажів за вартістю на світовому арт-ринку.

Література

1. Baumol, W. J. (1986) Unnatural Value: or Art Investment as a Floating Crap Game. *American Economic Review*, 76, 2, 10–14.
2. Frey, B. S.; Pommerehne, W. W. (1989) Art Investment: An Empirical Inquiry. *Southern Economic Journal*, 56, 2, 396–409.
3. Frey, B. S.; Cueni, R. (2013) Why invest in art? *The Economists' Voice*, 10, 1, 1–6.
4. Mei, J., Moses, M. (2002) Art as an Investment and the Underperformance of Masterpieces. *American Economic Review*, 92, 5, 1656–1668.
5. Artprice: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.artprice.com/artprice-reports/the-art-market-in-2017/2017-summary-the-art-market-enters-a-new-phase/>.- Назва з титул. екрану.

6. 2017 Top 200 Collectors [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.artnews.com/top-200-collectors/>. - Назва з титул. екрану.
7. Art & Finance Report 2017 5th edition [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.AXA-ART.com /.- Назва з титул. екрану.

References

1. Baumol, W. J. (1986) Unnatural Value: or Art Investment as a Floating Crap Game. *American Economic Review*, 76, 2, 10–14.
2. Frey, B. S.; Pommerehne, W. W. (1989) Art Investment: An Empirical Inquiry. *Southern Economic Journal*, 56, 2, 396–409.
3. Frey, B. S.; Cueni, R. (2013) Why invest in art? *The Economists' Voice*, 10, 1, 1–6.
4. Mei, J., Moses, M. (2002) Art as an Investment and the Underperformance of Masterpieces. *American Economic Review*, 92, 5, 1656–1668.
5. Artprice. Retrieved from <https://www.artprice.com/artprice-reports/the-art-market-in-2017/2017-summary-the-art-market-enters-a-new-phase/>.
6. 2017 Top 200 Collectors. Retrieved from <http://www.artnews.com/top-200-collectors/>.
7. Art & Finance Report 2017 5th edition. Retrieved from www.AXA-ART.com.

Рецензент: професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри Економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку О.В. Димченко, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

Автор: СУХОНОС Марія Костянтинівна
д.т.н., професор, професор кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві, проректор з наукової роботи
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – sukhonos.maria@gmail.com
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7246-8740>

Автор: МОМОТ Дарина Тарасівна
аспірант кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - momotdaryna@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6026-541X>

DYNAMICS ANALYSIS OF GLOBAL TRENDS IN THE ART INDUSTRY MARKET

M. Sukhonos, D. Momot

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The article is devoted to the study of the dynamics of global trends in the art industry market. The art market should be considered as an alternative investment market with a rapidly developing, well-developed infrastructure characterized by high profitability, low liquidity and long-term profitability (it is possible to expect certain dividends in the range of 8-10 years).

The evolution of the global art market during the last 20 years has been analyzed. The attractiveness of Art and its market is analyzed. The results of the study highlighted the drivers of the growth of the art market, systematized the tendencies of the global art industry market, analyzed the geography of the global art market, studied the dynamics of the market for public auction, analyzed the distribution of sold lots in Western countries at the price range by the end of 2017, Top-10 record-breaking sales at auctions of all time, Top-200's most influential collectors across continents. The proliferation of museums around the world, the growing number of collectors, the globalization of demand and the dematerialization of auctions are the main drivers of art market growth.

We conclude that, the global Art Market has continued to transform, but more in terms of quality than quantity: it has gained maturity, speed and fluidity, thanks to better information sharing between Asia and the West.

According to the results of the study, it was found that in the period from 1998 to 2017 there was an active development of the global art-market network:

- *geography expanded,*
- *the number of works in circulation increased,*
- *the number of artists, collectors.*

Distribution of museums around the world, globalization of demand and dematerialization of auctions, which significantly influenced the attractiveness of art, expanded the client base of the art market, and transformed it into an efficient, highly-matched and non-HFT, market. In view of the Art Market's performances over the past 10 years, the 2017 result is perfectly in line with its medium-term cyclical evolution, which, incidentally, is what makes the Art Market a particularly exciting market. However, for the first time in history, this latest growth recovery is supported by a combination of the US market, the Chinese market, but also the other major European marketplaces, and even by a whole series of "local" markets that are developing around the world.

Keywords: *art industry market, world market of public auction tenders, drivers of growth of the global art market, tendencies of the global art industry market, alternative art investment.*